

ПРИСТУП УПРАВЉАЊУ РИЗИЦИМА СА АСПЕКТА БЕЗБЕДНОСТИ ПОСЛОВАЊА

APPROACH TO RISK MANAGEMENT THE ASPECT OF BUSINESS SECURITY

Душко Лаковић

МУП Србије

duskolakovic1@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9984-9669

Добрица Весић

Међународна Истраживачка Академија Наука и Уметности - МИАНУ,

Београд, Србија

vesicdobrica@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7210-2696

Апстракт: Битан циљ ових, кратких истраживања, је да се укаже на место и значај управљања бројним ризицима у пословању. У разматрању одређеног предмета истраживања, усклађено са циљем рада, употребљаване су следеће методе: метод анализе и синтезе, метод индукције и дедукције, метод компарације и аналогije, као и метод дескрипције са увидом у литературу и бројне случајеве из праксе. Адекватан приступ управљању ризицима повећава бројне аспекте безбедности. То је полазна хипотетза рада. Потом помоћне хипотезе указују да детектовање могућих ризика и њихово свођење на најмању меру повећава профит и смањује трошкове. Потом повећава кредибилитет менаџмента и његов углед међу запосленима.

Успостављање контекста управљања ризиком подразумева дефинисање циљева у коме се ризик посматра и укључује: (1) јасно дефинисане циљеве организације; (2) екстерне и интерне параметре при успостављању овладавања ризиком; (3) предмет и подручје примене и критеријуме за ризик;. У пракси организација примењују се различити приступи управљања ризиком, а издвајају се следећи: (1) прихватања ризика у коме се занемарује постојање било чега везаног за ризик; (2) ретроактивно управљање ризиком, подразумева покушаје смањења последица након остваривања ризичног догађаја; (3) интерактивно управљање ризиком, у коме се за сваку животну фазу циклуса система унапред предузимају мере да до ризика не дође; (4) планско управљање

ризиком, захтева планирање и предвиђање могућих ризика, те усвајање низа активности којим се, на најбољи начин контролише антиципирани ризик; Сходно међународним стандардима и позитивним и препорученим Директивама ЕУ може се обављати специјалистичка едукација тима. Резултати и закључак су дати у посебним деловима рада.

Кључне ријечи: управљање ризицима, приступи, принципи, безбедност, едукација, систем;

JEL класификација: M21, M48

Abstract: The essential goal of these short studies is to highlight the importance of managing numerous risks in business. The following methods were used in considering the determined research subject, aligned with the aim of the work: the method of analysis and synthesis, the method of induction and deduction, the method of comparison and analogy, as well as the method of description with an insight into the literature and numerous cases from practice. An adequate approach to risk management increases numerous aspects of safety. This is the initial hypothesis of the work. Then auxiliary hypotheses indicate that detecting and minimising possible risks increases profits and reduces costs. Then it increases the credibility of management and its reputation among employees.

Establishing the context of risk management involves defining the goals in which risk is viewed and includes (1) clearly defined goals of the organization; (2) external and internal parameters when establishing risk management; (3) subject and area of application and criteria for risk;. In the practice of organizations, different risk management approaches are applied, and the following are used: (1) risk acceptance, in which the existence of anything related to risk is ignored; (2) retroactive risk management, which implies attempts to reduce the consequences after the occurrence of a risky event; (3) interactive risk management, in which measures are taken in advance for each life phase of the system cycle to prevent the risk from occurring; (4) planned risk management, requires planning and forecasting of possible risks, and the adoption of a series of activities to control the anticipated risk in the best way; Following international standards and positive and recommended EU Directives, specialist training of the team can be carried out. The results and conclusion are given in separate parts of the paper.

Key Words: risk management, approaches, principles, security, education, system;

JEL classification: M21, M48

1. УВОД

Свака организација или пословни систем али и процес карактерише оптерећење изненадне појаве ризика, мада се у бројним случајевима могу и предвидети. Умножавање ризика пословања дешава се свакодневно, те се обим ризика подиже на нивоу свих облика и видова менаџмента. Нагли развој савремених информационо-комуникационих технологија с једне стране олакшава пословање и подиже ниво ефикасности а с друге стране бројне криминалне

мреже и организоване криминалне групе користе и (зло) употребљавају све предности који савремени процеси омогућавају. Бројни ризици се јављају услед сложених услова пословања али посебно појавама општих и финансијских криза, односно турбулентности тржишта. У савременим условима, појавом информационо-комуникационих технологија кризе се шире врло рапидно, на глобалном нивоу, јер се велики број криза појављују муњевито јер већина економских катастрофа (здравствене кризе-пандемија, пословни промашаји, банкрот, финансијске кризе, пад берзи, итд.) објављују се у неколико секунди. Потом, многе нове технологије су врло ризичне, те су савремене катастрофе или ратовимају негативне последице на живот и здравље људи, са непредвидивим роком трајања. На микро нивоу, привредних субјеката, са аспекта безбедности, посебно ако се на ризик гледа изоловано, према последицама по компанију, подсистеме и везе међу њима али и перформансе као интегралног система. Може да се креира његова нереална и искривљена представа, те се могу доносити лоше управљачке одлуке које се односе на предвиђање ризичних ситуација и минимизирања негативних ефеката. Стога менаџмент компаније решавању ситуација изазваних кризним појавама приступа студиозно и благовремено. Едуковани чланови менаџмент тима, са аспекта безбедности морају да поседују одређено искуство, које употребљавају при оцени степена ризика, који се заснива на резултатима вредновања, прелиминарне оцене и реализованог тестирања.

2. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДЕ

2.1. Примењене методе и задате хипотезе

У третирању основне теме која се односи на предмет истраживања примењене су научне и оперативне методе које се односе на ову проблематику. Имајући у виду циљеве истраживања примењени су познати методи: анализе и синтезе, како би се извлачили одређени квалитети закључци. Употребљавана је одговарајућа научна литература методом компилације, па је обављана посебна селекција аналитичко документационе основе. У извесном обиму употребљаван је метод упоређивања и аналогije преа кризним догађајима. Основна хипотеза од које се полази у овом раду је безбедност пословања, на макро и микро нивоу, може одлучујуће да утиче на резултате пословања организације односно пословног субјекта. Помоћна хипотеза гласи: подизање нивоа безбедности на нивоу предузећа омогућава подизање нивоа профитне стопе и прихода. Потом треба доказати да исправан приступ управљања ризиком доприноси како задовољству запослених, тако и задовољству купаца односно потрошача, с друге стране.

2.2. Дефинисање циљева и принципа управљања ризиком

Ефикасно управљање ризиком подразумева остваривање циљева стратегијског и оперативног карактера. Ефективно управљање ризичним појавама треба да буде укључено у све фазе развоја неке активности, пројеката, производа или добити

са намером да се оствари: (1) боља идентификација стања система и присутних или потенцијалних опасности; (2) адекватна процена добитка/губитка из неизвесности и разноликости; (3) поузданији основ за одлучивање и планирање; (4) ефективнија расподела и употреба ресурса; (5) боље управљање инцидентима, смањење губитака и трошкова ризика, укључујући и комерцијалне премије осигурања; (6) већа безбедност и поверење акционара; (7) ефективније управљање организацијом;

Међународни стандарди (ИСО 31000:2015) који се односе на управљање ризиком одређују основне принципе и смернице (принципе управљања ризиком, оквир за управљање ризиком и процес управљања ризиком). У пракси, појавом бројних ризика, неопходна је адекватна примена принципа управљања ризиком, а они су: (1) стварање и заштита вредности; (2) представља саставни део свих организационих процеса; (3) представља саставни део доношења одлука; (4) експлицитно се односи на несигурност (неизвесност); (6) заснива се на најбољим доступним информацијама; (7) управљање ризиком је прилагођено; (8) управљање ризиком узима у обзир људске културолошке факторе; (9) управљање ризиком је транспарентно и инклузивно; (10) управљање ризиком је динамично и итеративно и реагује на промене; (11) управљање ризиком олакшава стално побољшање организације;

Графикон 1. Оквир за управљање ризиком

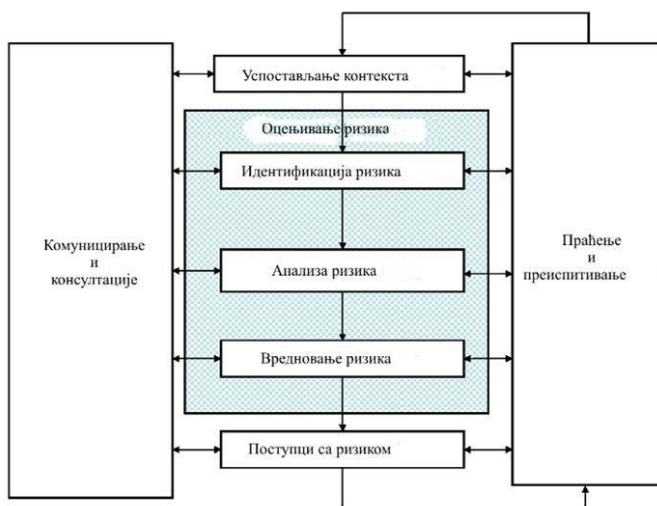

Извор: International Organization for Standardization. (2009). ISO 31000:2009., стр. 9.

Процес управљања ризиком обухвата следеће фазе: 1) утврђивање контекста управљањем ризика, 2) идентификација ризика, 3) анализа ризика, 4)

вредновање ризика, 5) поступке ризиком, 6) праћење и преиспитивање, 7) Комуницирање и консултације, 8) вођење записа о процесу управљања ризиком;

Графикон 2. Процес управљања ризиком

Извор: International Organization for Standardization. (2009). ISO 31000:2009., стр. 14.

Адекватно и ефикасно управљање ризицима менаџмент обезбеђује низ предности: повећање профита пословних субјеката, рационалнијег коришћења ресурса, смањење трошкова, и повећање поузданости. Све то доводи до даљег смањења нивоа ризика.

Употреба савремених технологија и информационо-комуникационих технологија је предуслов за интеграцију свих битних фактора са циљем оптималног управљања пословима (Vesić, D., Laković, D., Vesić, S., 2023, стр.143-146). Потом, као последицу кризе многи менаџери прихватају чињеницу да се појединачни ризици могу реално вредновати само у међуодносу са групом осталих ризика.

У том смислу се ризици не посматрају изоловано, него се идентификују, анализирају и контролишу.

3. КАТЕГОРИЈЕ РИЗИКА СА АСПЕКТА БЕЗБЕДНОСТИ ПОСЛОВАЊА

Савремени методи и модели управљања ризиком заснивају се на избегавању понављања грешака које су чињене у претходним кризним временима, и заснивају се на утврђеним статистичким и техничким искуствима, узимајући у обзир константне промене у глобалном тржишном окружењу и прилагођавању предузећа сталним опасностима из окружења.

Табела 1. Категорије ризика код ланца снабдевања

Категорија ризика	Примери
Оперативни/технолошки ризици	Транспортни ризици (крађа, ситна крађа и неиспоруке, несреће, одлагања, штете услед манипулација), ризици складиштења, прекорачење буџета, неадекватна технологија узрокује поремећаје, комуникационе/ИТ грешке у прогнози, мањак робе/компонената, ограничен капацитет, проблеми са квалитетом, квар машина и опреме/застоји, губици имовине, софтверске грешке, ефикасност промене процеса, итд.
Катастрофални ризици	Ватра, неконтролисани пожар, поплава, олуја, међава, суша, талас великих врућина, ураган, тајфун, змљотрес, цунами, епидемија, итд.
Економски тржишни ризици	Цена и тржишни ратови, банкротство партнера, промена каматних стопа, промена девизног курса, флукуације цена робе, колапс берзе, глобалне економске рецесије, итд.
Социјални ризици	Људске грешке, организационе грешке, мањак радне снаге, губитак кључних кадрова, штрајкови, проблеми са синдикатом, негативан утицај медија/репутациони ризик, проблеми са одморима, преваре, пљачке, саботаже, тероризам, малверзације, смањена продуктивност рада.
Правни/политички	Нови прописи, правне обавезе, парнице, државни подстицаји или рестрикције, лобирање, ризици царине, нестабилност у међународном пословању, конфикације, рат, порески проблеми.

Извор: Gajović, V. (2015). *Modeliranje rizika u logističkim procesima sa primenom u transportnom osiguranju.*, стр. 20.

Са аспекта посматрања категорија ризика осим познатих традиционалних ризика, који су стратегијског, финансијског и оперативног карактера или у домену правног окружења, менаџмент све озбиљније третира и тзв.ризике у настајању, а то су, углавном, глобални ризици које је теже предвидети (нпр. климатске промене, политичка нестабилност, енергетска криза, ратни сукоби).

Стога адаптивност компанија се манифестује у развијању интегрисаних система на нивоу динамичких структура.

4. МЕТОД И ТЕХНИКЕ У МЕНАЏМЕНТУ РИЗИКА

У предвиђању појава разних ризика често је немогуће предвидети његову појаву и трајање. У питању је њихова бројност и различито порекло, непостојање неопходне хомогености, расположивих безбедоносних података. Осим тога, у питању може бити мали број идентичних понављања иницијалних догађаја који су довели до ризичних ситуација. Зато се ризици безбедности пословања, у великом броју случајева предвиђају и процењују интуитивно, по основу искуства, предрасуда или знања, или се примењују извесне нестатистичке методе процене ризичних догађаја. Међутим, ризик менаџмент (како су ризици често променљиви у времену и простору) користе технике и методе односно приступке и поступке које стално преиспитују и коригују, у складу са дотадашњим искуством у кризним ситуацијама. Термин оквири оцене ризика (Risk assessment framework) значи шири појам од метода и техника процене ризика, те често укључује процесе одлучивања, планирања и имплементације стратегија и усвојених мера управљања ризицима (Mullai, A., 204, стр.130-159).

Често су у пракси могућа бројна ограничења са аспекта доступности, тачности и структуре расположивих информација, те се примењују и различите методе анализе и пр(оцене) ризика у односу на специфичност појаве, квалитета информација о проблему, сложености, динамике и дужине трајања и других релевантних података. Уобичајено, основне три методе анализе ризика су (Gajović, V., 2015, стр. 42): 1. Квалитативне методе – користе стручно мишљење, знање или искуство експерата у циљу идентификације тачних параметара ризика;

2. Полуквантитативне технике и методе – базирају се на недовољно прецизним, непотпуним и непрецизним статистичким параметрима, те се често заснивају на пристрасним оценама појединаца или група, често интересно зависни. 3. Квантитативне технике и методе имају основ у статистичким и нумеричким подацима, по којима се препознају егзактне вредности кључних показатеља. Оквир за управљање ризиком стално се мења и унапређује. Са аспекта визије и мисије предузећа менаџмент фиксира стратешке циљеве, бира стратегију и скупове усклађених циљева у предузећу. Овај оквир за управљање ризиком, практично обухвата четири групе: (Петровић, П., 2000, стр.122): 1. стратегијски - циљеви високог нивоа, усклађени су и подржавају сопствену мисију; 2. оперативни - ефикасна и ефективна употреба ресурса; 3. финансијски извештаји - поузданост извештавања; 4. опасност/усклађеност-индивидуалне грешке и усклађеност са актуелним, односно важећим законима и прописима; Поред примене овог оквира, мониторинг ризика доводи до повећања вредности сваке појединачне активности у оквиру компаније. Стога су запослени упознати са значајем ефикасног управљања у ризичној ситуацији, па се вероватноћа успеха повећава, а неуспех би био сведен на минимум.

5. ИСХОД ИСТРАЖИВАЊА – РАДНИ ТИМ И ЕДУКАЦИЈА

Истражујући стварне кризне догађаје дефинитивно је утврђено да са аспекта управљања кризама, са аспекта, појединих организација, неопходна је

интезивнија едукација како би се повећала сигурност безбедносног тима. Запослени су подвргнути специјалистичкој обуци која је усмерена за препознавање ризика, како би на време управљали, и то периодично. За добро профилисану обуку ангажовани су специјалисти из више домена. Тим је усмерен на основни циљ управљања ризицима: превентивно деловање и благовремено информисање. Предвиђање кризних ситуација доста зависи од снажљивости, знања и вештина које поседују проценитељи. Суштина напора менаџмента усмерена је на предузимање превентивних и корективних акција, у којима је битно коректно финансијско извештавање. У компанијама које су врло адаптивилне и флексибилне, а да би тим био у могућности оперативног деловања, његова едукација, у суштини, заснива се на предвиђању ризика, тако да то утиче на давање истинитих, ваљаних и логичких извештаја менаџменту који је одговоран за безбедност и управљање предузећем. У закључку истраживања систематизују примери могућих и значајних ризика.

Табела 2. Категорије које могу умањити ризик управљања

Врста контроле	Р и з и к
Подела дужности	Ризик да је једно лице, у потпуности, одговорно за све фазе одређеног процеса
Организациона	Ризик да одређена дужност буде додељена неадекватном нивоу
Одобравање	Ризик од неовлашћених и неважећих уноса података у систем
Физичка	Ризик од губитка или штете везане за материјална средства организације
Надзор	Ризик да се запослени не придржавају одговарајућих процедура
Кадровска	Ризик да ће се запослити или именовати службеници који немају релативно искуство и знање за обављање својих дужности
Математичка и рачуноводствена	Ризик од рачуноводствених грешака, нпр. погрешно шифровање и пропусти
Управљачка	Ризик од кумулативних грешака или неубичајених трансакција које нису откриле друге контроле

Извор: Станишић, М. (2014). Интерна контрола и ревизија., стр. 279

Може се констатовати да са аспекта безбедности пословања посебно треба посматрати ниво едукације тима. Стога, перманентно треба обављати тестове са намером прикупљања доказа о комплетности, тачности и пуноважности информација садржаних у финансијским извештајима (степен ризика зависи, делом, и од процењеног степена ризика везаног за контролу). Свеобухватно управљање ризиком предузећа обухвата (Петровић, П., Весић, Д., Костић, Д., и Милосављевић, Д., 2016, стр.320-326):

- ◆ Усклађивање ризика и стратегија,
- ◆ Побољшање одлука на бази ризика, смањење изненађења и губитака у пословном окружењу,
- ◆ Одређивање и контрола вишеструких и cross-company ризика,
- ◆ Побољшана алокација капитала;

Бројне анализе су показале да настанком опште финансијске кризе, предузетник у настојању да оствари све већи профит, мора све више да акумулира, те да стога снижава цену коштања робе, те даупотребљава савремену технику и технологију у производњи или у пружању услуга. Настају нови поремећаји у репродукцији, прекиди њених и отежане производње. Међутим, привреда не може бити стално у кризи, па дејством „супротних“ фактора излази из кризе и прелази у наредну фазу., па долази до циклочног кретања привреде. Непрекидан раст привреде, и поред очигледне кризе, доводи до ширења глобалног тржишта уз константно повећање техничке и технолошке комплексности дистрибуције робе, и то условљавада потрошачи и трговци постају само последња карика у све динамичнијим и комплекснијим дешавањима на тржишту. Основна улога пословних система, као и државе, је у идентификацији ризика и анализира његова појава. Суштина је у стварању предуслова који ће довести до минимализације ризика, а на тај начин и до повећања конкурентности на светском тржишту. С друге, микроекономске стране, бројни ризични догађаји и турбулентни процеси довели су до стварања нових и иновираних а превентивних активности које усвајају компаније у настојању да заштите своју имовину, пословање и своје људске ресурсе. Низ таквих мера могу представљати и ефикасно средство за детектовање и умањивање штетних последица које могу произаћи из безбедоносних ризика. С друге стране појављује се питање колико би компаније требале да улажу у превентиву и отклањање последица ризичног и несигурног пословања. У постизању оптималних контролних процеса, у свим административним и оперативним фазама, неопходно је утврдити и контролисати оперативни ризик, контролу губитака и предвиђање губитака. Савремени менаџери безбедности и директори корпоративне безбедности треба да поседују потребно знање које им омогућава да подржавају ефикасно управљање на начин да функцију безбедности у „линијску одговорност засновану на особљу“. Функција безбедности треба да обухвати све процесе у компанији и у сваком секторусе реализује према процењеном ризику. Менаџери безбедности, као „чувар свих пословних

функција“ треба да обезбеђује безбедоносне аспекте пословања у складу са областима (Пајић, Т., 2020):

Операције и опште пословне активности у заштити лица, имовине и пословања: (1) сигурност у пословању и трансакцијама компаније; (2) оперативни ризици и ризици и ризици повезани са пословањем предузећа; (3) кризно управљање – план континуитета пословања ВСМ; (4) склапање партнерства; (5) дизајн и политика запошљавања;

Администрација: (1) административни процеси, (2) контрола инвентара; (3) контрола процеса испоруке и пријема имовине; (4) контрола излазних процеса и улаза улаза у производна подручја или објекте компаније;

Финансије: (1) финансијски процеси и извештаји, (2) избор осетљивих профила особља које делује у свим областима и друго;

Људски ресурси: (1) постојане ефикасне и ефективне политике управљања људским ресурсима; (2) процес регрутовања, одабира и прекида, (3) обука и увођење у посао нових запослених; (4) обука за спречавање ризика; (5) историја штетних догађаја – сагледавање и други аспекти;

Безбедност и здравље на раду: (1) поштовање законске регулативе; (2) поседовање и примена интерних докумената из домена безбедности; (3) обученост људства за пружање прве помоћи и друго;

Информације и технологија: (1) заштита ИКТ система; (2) дефинисање акта о безбедности информација; (3) пословна тајна и механизми заштите; (4) заштита приватности личних података, поштовање ГДПР регулативе; (4) ангажовање квалитетних и стручних људи; (5) стратешко и оперативно управљање у кризним ситуацијама; (6) физичка безбедност сервера;

Врло сложени опис и попис послова који је у домену менаџера безбедности, има и следеће активности: идентификација и анализа ризика попут заштите од пожара и експлозија, ефективно управљање у ванредним ситуацијама на нивоу компаније, поштовање стандарда заштите, ризици који се тичу правног и противправног деловања, импликације на здраву животну средину (еколошка заштита) и друго. За менаџере безбедности, такође, је врло битно у односу како се антиципира будућност и третира безбедност која треба да је усклађена са међународним стандардима и директивама Европске Уније, из ове области. Дакле, сви ти модалитети и начини морају да буду паралелни са третманом осталих пословних функција у компанији, усклађен и синхронизован. На тај начин могуће је предупредити и смањити губици, било које врсте (материјална и нематеријална имовина) изазвани штетним догађајем. То иницира да се иде према оптимизацији профита предузећа и континуитет пословања, свдећи ризике, у свим сегментима и доменама, на најмању могућу меру.

ЗАКЉУЧАК

Савремено функционисање организација и пословних субјеката изложено је сталном прилагођавању у односу на рефлексије из окружења. Појава глобалних и наглих бројних криза (здравствених, финансијских, опште економских, политичких, ратних сукоба, и др.) утичу на појаву већих или мањих поремећаја у функционисању па и у опстанку. Затим, сталан раст и експанзија глобалног тржишта, уз константно повећање техничке и технолошке комплеексности пословљања доводи до појаве шире лепезе безбедоносних ризика, и са све јачим интензитетом. Едукација читавог тима који се бави безбедоносним проблемом треба да научене лекције, из управљања ризиком, доводе до адаптибилности и флексибилности у спровођењу пословних циљева и реализације стратегија компанија. Управљање ризиком у предузећу менаџмент се усмерава на ризике и околности које на њега утичу, а управљање ризиком се одвија у четири међузависне етапе: (1) препознавање ризика, (2) анализирање ризика, (3) неутралисање ризика, и (4) контрола ризика;

Укупна култура ризика, као део оопште културе компаније је један од најважнијих инструмената предузећа, те одређује како се запослени односе према ризицима, односно да ли правовремено реагују на њихову појаву. Обезбеђење атмосфере делења одговорности у настајању ризика међу запосленима и менаџера, на свим нивоима, могуће је успешном комуникацијом у целој компанији. То значи да сваки појединац у компанији ефикасно третирање управљања ризиком, прихватају као стратегију преко које се стиче додатна вредност. Наиме, ефикасан менаџмент ризицима води повећању профита и већег нивоа конкурентности, тако што се ефикасније користе ресурси, уз смањење трошкова, континуелног свођења ризика на што нижи ниво. Дакле, увек је основни циљ менаџмента ризицима идентификовање и детаљнија анализа, уз оптимизацију поступка контроле и надзора над препознатим ризицима. То резултира повећању стабилности пословања, смањењу отказа и мањег нивоа грешака у оперативном функционисању система.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Gajović, V. (2015). *Modeliranje rizika u logističkim procesima sa primenom u transportnom osiguranju*. Doktorska disertacija, Saobraćajni fakultet, Beograd.
- [2] International Organization for Standardization. (2009). ISO 31000:2009. Преузето 05.04.2023. са сајта https://bambangkesit.files.wordpress.com/2015/12/iso-31000_principles-guidelines-risk-manajemen.pdf
- [3] Mullai, A. (2004). A Risk Analysis Framework for Maritime Transport of Packaged Dangerous Goods. Brindley C (Editor). *Supply Chain Risk*, Ashgate Publishing Company, Chapter 9, 130-159.
- [4] Пајић, Т. (2020). Корпоративна безбедност – чувар свих функција компаније!. *SecuritySEE.com*. Преузето 06.04.2023. са сајта

<https://www.securitysee.com/2020/10/korporativna-bezbednost-cuvar-svih-funkcija-kompanije/>

- [5] Петровић, П. (2000). *Менаџмент ризицима на тржишту капитала*. Институт економских наука, Београд.
- [6] Петровић, П., Весић, Д., Костић, Д., и Милосављевић, Д. (2016) Квалитет едукације и утицај перформанси запослених на организациону политику услужних предузећа. *DQM International Conference, Dependability and Quality Management, ICDQM - 2016*, Belgrade, Serbia, 29-30.june, 2016, Proceedings, 320-326.
- [7] Станишић, М. (2014). *Интерна контрола и ревизија*. Универзитет Сингидунум. Београд.
- [8] Vesić, D., Laković, D., & Vesić, S. (2023). Use of Information Technologies in Higher Education From The Aspect of Management. *International journal of cognitive research in science, engineering and education (IJCRSEE)*, 11(1), 143.

SUMMARY

The emergence of a general health crisis – the pandemic has intensified companies' efforts for safer business and management of various business risks. In the new business and managerial philosophy, security and risk are inherent to modern business conditions. Knowledge, identification, analysis and risk control are the only necessary steps in risk management. Therefore, risk management becomes an indispensable part of a strategy aimed at reducing or eliminating risks. It is not an easy job, and in modern conditions, the separate departments deal with (or it is their job) risk. Risk management means the identification of possible negative events that could impair their stability and security, implementation of measures which can minimize possibilities for those negative events to happen as well as minimize negative consequences upon occurrence of event. The aim of risk management is to establish and apply adequate analyses and controls of identified risk which leads to increasing reliability of implementation of supply in business. Specialist training team within the company, based on the positive and recommended EU Directive, shall be accordance with the unified international standards.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License